

Отож, оцінюючи значимість інформаційних технологій, необхідно звернути увагу на те, що головна особливість ІТ полягає в їх цільовій спрямованості на оптимізацію інформаційних процесів, тобто процесів, вихідним результатом яких є інформація. Загальним критерієм ефективності ІТ слугує економія соціального часу, необхідного для реалізації інформаційного процесу, організованого відповідно до вимог та рекомендацій цієї технології.

У цілому, проведений аналіз підтверджує безсумнівну доцільність використання інформаційних технологій у дослідженні державо– і правотворчих процесів в Україні. І хоч ІТ мають позитивні й негативні риси, але в підсумку є прогресивним чинником суспільного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Поняття інформаційної технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://litr.at.ua/publ/komp_juterni_tekhnologiji_v_juridichnij_dijalnosti/tema_1/1_6_ponjattja_informacijnoj_tekhnologiji/8-1-0-124
2. Інформаційні технології: властивості, вимоги, цілі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14711221/informatika/informatsiyni_tehnologiyi_vlastivosti_vimogi_tsili
3. Кравчук М. В. Українська Центральна Рада – фундамент українського державотворення ХХ ст.: історико-правовий досвід [Електронний ресурс] / М. В. Кравчук // Правозастосування: теорія, методологія та практика: Збірник матеріалів юридичної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальна юриспруденція». – www.LegalAcvity.com.ua, м. Київ, 13 квітня 2017 року. Тези наукових доповідей. – К., 2017. – Режим доступу: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1531%3A230317-17&catid=184%3A7-0417&Itemid=228&lang=ru
4. Кравчук М.В. Організаційно-правові засади формування Армії України в період Центральної Ради і Гетьманату: порівняльний-правовий аналіз [Електронний ресурс] / М.В. Кравчук // Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право» Юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородського національного університету». – Режим доступу: http://www.par.in.ua/5_2015/10.pdf. – 2015. – №5. – С. 33-37.
5. Кравчук М.В. Уроки державотворення Української Центральної Ради: історико-правовий аспект / М.В. Кравчук // Актуальні проблеми правознавства. Науковий збірник ЮФ ТНЕУ / редкол. М.О. Баймуратов та ін. – Тернопіль: Астон, 2012. – С. 23-30.

Паращук Л. Г.

викладач кафедри цивільного права і процесу
Тернопільський національний
економічний університет

АКСІОЛОГІЯ НОРМАТИВНО-ЗНАКОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Невід’ємною функцією держави є регуляція суспільних відносин та забезпечення правопорядку. Для реалізації цієї функції застосовуються

різноманітні правові засоби, в тому числі зобов'язання, принципи права, норми права, дозволи, заборони тощо, які своєю дією демонструють можливості права, його потенціал у врегулюванні суспільних відносин, в задоволенні різноманітних правомірних інтересів індивідуальних та колективних суб'єктів [1].

Серед засобів впливу права на суспільні відносини важливе місце належить правовій нормі як ефективному реалізатору природного права. Норма виступає моделлю створеної суспільством поведінки, яку з метою самозбереження приймає індивід. Вона взаємодіє з індивідом, впливаючи на нього та його життєдіяльність, і в правових рамках слугує якісним інструментарієм, опорою для його існування та розвитку, ствердження та самовдосконалення.

З одного боку, нормативно-знакова складова правової реальності є підсумком пізнавальної діяльності духовного та фізичного світу окремо взятих індивідів, а також їх соціалізованості. А з іншого, норма слугує засобом, за посередництвом якого здійснюється перевірка активних або пасивних дій (що також є виразом фізичних та духовних потреб) індивідів на їх правомірність. Таким чином, норма є і «кінцевим продуктом», і «відправною точкою» поведінки суб'єктів правовідносин.

Процес нормотворчості доволі складний. Його якість залежить не лише від неухильного слідування правилам, що регламентують зазначений процес (технічна сторона нормотворчості), а й від чинників, які впливають на змістовне наповнення норми. Такими чинниками є, насамперед, принципи нормотворчості. Адже саме вони визначають тактику нормотворчого процесу та стратегію його розвитку, рівень правосвідомості та правової культури суспільства. Мова йде про загальноправові та організаційні принципи, які в сукупності формують у суб'єктів загальне уявлення про сутність, форму, межі та об'єм компетенції нормотворчої діяльності [2, 65], зокрема принципи: верховенства права, гуманізму, законності, гласності, відповідальності, системності та ієрархічності, динамізму і стабільності, тощо. Крім дотримання вищезазначених принципів, під час творення норми необхідно послуговуватися вітчизняним та зарубіжним науковим та практичним досвідами, а також залучати до нормотворчого процесу інститути громадського суспільства.

Нормотворчість не слід ототожнювати з правотворчістю, адже суб'єкти нормотворчості створюють нормативні акти, проте, не творять право. Термін «правотворча діяльність» є умовним. Він у більшій мірі є метафорою. Держава не творить право. Вона лише надає йому форму у вигляді юридичної норми та сприяє його реалізації. Силою, яка творить право, є практика багатьох природних індивідів, в якій селективна еволюція відбирає правила поведінки, які забезпечують життєздатність соціального цілого, а, відповідно, і умови буття кожної людини. Правотворча практика здійснюється під впливом всієї множини культурних, політичних та інших факторів. ... У створенні права приймає участь все суспільство. Саме воно творить його, і оскільки держава – соціальний інститут, вона також приймає участь у цьому процесі [3, 123].

Норма як результат нормотворчого процесу повинна відповідати вимогам права, бути правовою. І.Малінова вказує, якщо закон не співпадає з правом, якщо він не відображає природних, культурних прав людини, тим самим він «випадає» з процесу саморозвитку права, гальмує його і не може

розглядатися як творчість права в його конкретному вираженні. Одним із суттєвих моментів правотворчості є переведення всіх процесів правотворчості із зовнішнього, факторного плану у внутрішній план правової культури (та культури в цілому), причому «суть правотворчості не в тому, щоби зняти з права «печатку» примусу та власного опосередкування (вона невід'ємна від його природи), а в тому, щоби, дотримуючись правової норми, суб'єкт діяв так, ніби йому відомі об'єктивні закономірності, які лежать в основі його свобідної діяльності» [4]. Досягти цього можна, якщо при застосуванні норми суб'єкт збереже максимум автономії, відчує, що вона відповідає його внутрішнім правилам, буде сповідувати принципи, близькі і зрозумілі для суб'єкта. Правова норма забороняє посягання на свободу особи не тільки з корисливою метою, а й з «благими намірами» «інтересів народу», «суспільно-історичної потреби» та іншими лицемірно-демагогічними гаслами. Право дуже тісно пов'язане з мораллю, тому серед правових норм не повинно бути таких, які підштовхували б особистість до антиморальних дій. Протидіючи найбільш забезпеченим формам зла, право стоїть на сторожі добровільно вибраного добра, проти спроб насильницького «ощасливлення» і «вдосконалення» людей [5, 218]. Найвище суспільне призначення права – забезпечувати у нормативному порядку свободу в суспільстві, підтверджувати справедливість, виключити свавілля з життя суспільства. Неспроста ще римські юристи писали: *jus est ars boni et aequi* – право є мистецтвом добра та справедливості. Із загальносоціальної точки зору, право – це міра свободи і справедливості, з формальної точки зору, право – це міра свободи та справедливості, яка фактично захищена в цьому суспільстві [6, 106-107].

Значний вплив на нормотворчий процес конкретної держави має світовий досвід у сфері правового регулювання, а використання нових інформаційно-технічних засобів (ІТ-технологій) сприяє підвищенню ефективності зазначеного процесу, оскільки дозволяє в короткі терміни охопити необхідну інформацію, що в підсумку призводитиме до створення якісної нормативно-правової бази.

У сучасному світі спостерігається активний розвиток інформаційного простору. Застосування сучасних інформаційних технологій, орієнтованих на оптимізацію інформаційних процесів, сприяє прискоренню пізнання об'єктивної реальності, в тому числі й правової. Так, завдяки властивій людині потребі у спілкуванні, яка раніше задовольнялася за допомогою обмеженого обміну інформацією при зустрічі, листуванні, тощо, стає значно спрощеним, відкритим процес пізнання самої людини, її почуттів і потреб. Інтернет-простір слугує глобальним місцем, де вона може задовольнити потребу у спілкуванні, зокрема на призначених для цього сайтах (веб-форумах), у соціальних мережах (Фейсбук, Однокласники), тощо. Ця властивість людини може активно використовуватись для отримання інформації про ставлення людей, їх груп до змістовного наповнення конкретних норм права (наприклад, як до дійового засобу організації суспільства, або ж, навпаки, до як до засобу обмеження свободи, нівелювання рівності), а також для швидкого реагування на неякісні норми, які порушують права та інтереси. Отримана за допомогою Інтернету інформація допомагає також зрозуміти реальні мотиви дій або бездіяльності людей. Таким чином, якісно опрацьована інформація відкриває колосальні можливості для пізнання.

Отже, норма як результат нормотворчого процесу може бути і дійовим засобом організації суспільства, і засобом обмеження, нівелювання прав та інтересів суб'єктів правовідносин. В сучасному світі її якість залежить не лише від суб'єктів нормотворчого процесу, але й від активності громадянського суспільства. Застосування в правотворчому процесі ІТ-технологій дозволяє швидко реагувати на потреби суспільства, «стирати» міждержавні кордони, застосовуючи в процесі нормотворчості правовий досвід успішних у забезпеченні найбільшої свободи людини країн.

ЛІТЕРАТУРА:

6. Денисова А. Правові засоби: поняття та види / А. Денисова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua>.
7. Шаган О.В. Система принципів нормотворчості / О.В. Шаган // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Данила Галицького, 2014. – № 9. – С. 64-69.
8. Моїсеєнкова С. Філософсько-правовий аналіз механізму правоутворення / С. Моїсеєнкова // Підприємництво, господарство і право, 2016. – № 5. – С. 123-127.
9. Урумов А.В. Правотворчество в аспекте правопонимания / А.В. Урумов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://superinf.ru>.
10. Філософія права: Навч. посіб. / О.О. Бандура, С.А. Бублик, М.Л. Заїнчковський та ін.; за заг. ред. М.В. Костицького, Б.Ф. Чміля. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.
11. Заморська Л.І. Правова нормативність як основа механізму дії права: монографія / Л.І. Заморська. – Одеса: Фенікс, 2013. – 304с.

УДК 340.13

Подковенко Т. О.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права ЮФ ТНЕУ

МЕДІАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ У ВИРІШЕННІ ЮРИДИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Конфліктний характер взаємовідносин у суспільстві та пов'язане з цим прагнення людей до співробітництва, потреби у цивілізованих формах розв'язання гострих суперечностей та зниження соціального напруження обумовили активний пошук альтернативних шляхів вирішення конфліктів. Різниця в інтересах учасників конфліктів, їх ставленні до цінностей і норм суспільного життя, різноманітність об'єктів і предметів протиборства призводять до того, що конфлікти можуть носити дуже різний характер. Підхід з позиції права до розв'язання спірних питань і конфліктів є необхідним в суспільстві і може бути ефективним, особливо, якщо випадок підпадає під юридичні норми. Однак, недосконалість законів, неможливість передбачити в них усю специфіку і складність ситуації, відставання від реальної практики, перевантаженість судів, тривалість судового розгляду, труднощі у реалізації прийнятих судом рішень свідчать про обмеженість